

Sygn. akt IV CSK 186/18

POSTANOWIENIE

Dnia 18 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z wniosku Parafii (...)
przy uczestnictwie E. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 18 października 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w B.
z dnia 10 stycznia 2018 r., sygn. akt II Ca (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestnika postępowania kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w B. oddalił apelację wnioskodawczynie od postanowienia Sądu Rejonowego w M. z dnia 13 lipca 2017 r., którym oddalono jej wniosek o ustanowienie na rzecz uczestnika służebności przesyłu na nieruchomości wnioskodawczynie obejmującej działki nr 1091/1 i 1091/2 położone w M., objęte opisaną księgą wieczystą prowadzą przez Sąd Rejonowy w M. za wynagrodzeniem.

Wnioskodawczyni oparła skargę kasacyjną na obu podstawach przewidzianych w art. 398³ § 1 k.p.c., a we wniosku o przyjęcie tej skargi do rozpoznania wskazała przyczyny objęte art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Występowanie istotnego i nowego zagadnienia prawnego połączyła z koniecznością wyjaśnienia wątpliwości związanych z wykładnią art. 121 pkt 4 k.c. w zw. z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 175 k.c. oraz art. 60 ust. 1 pkt 1 i 5 oraz art. 61 ust. 1 pkt 2 i art. 63 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1169 ze zm.), w kontekście zawieszenia biegu zasiedzenia służebności gruntowych i służebności przesyłu w okresie, gdy właściciel nieruchomości nie miał pełnej możliwości odzyskania własności swojej nieruchomości. Wskazała także na wątpliwości dotyczące przyjęcia przez Sąd drugiej instancji istnienia po stronie uczestnika postępowania jako przedsiębiorcy przesyłowego dobrej wiary w posiadaniu służebności przesyłu na wywłaszczonej nieruchomości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została jako nadzwyczajny środek prawny, służący od prawomocnych orzeczeń, którego celem jest ochrona interesu publicznego, polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Założenie to może być zrealizowane jedynie poprzez powołanie i uzasadnienie istnienia co najmniej jednej z przesłanek wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Nie jest rolą Sądu Najwyższego, nie będącego trzecią instancją sądową, korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej sprawie, nawet gdyby w rzeczywistości miały one miejsce. Sąd Najwyższy bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie przez skarżącego istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym.

Przedstawienie we wniosku przesłanki występowania istotnego zagadnienia prawnego obliguje skarżącego do sformułowania tego zagadnienia oraz przedstawienia odrębnej od podstaw kasacyjnych, pogłębionej analizy prawnej

wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 23 listopada 2010 r., II CSK 344/10, niepubl.). Wymaga to przytoczenia argumentów wskazujących na rozbieżne oceny prawne, lub możliwość takich ocen w odniesieniu do przepisów prawnych, w związku z którymi zagadnienie zostało sformułowane. Powinno ono odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi dotyczących kwalifikacji prawnej konkretnych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia. Rzeczą skarżącego jest także wykazanie, że rozstrzygnięcie zagadnienia jest konieczne dla rozpoznania sprawy oraz innych podobnych spraw.

Skuteczne powołanie przesłanki przewidzianej w art. 389⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. powinno być połączone z koniecznością wskazania nie tylko przepisów prawa, których wykładnia budzi poważne wątpliwości lub wywołuje rozbieżności w orzecnictwie, lecz także szczegółowego opisu, na czym polegają wątpliwości interpretacyjne, określenia, że mają poważny charakter lub przedstawienia orzeczeń sądów, w których dokonano różnej wykładni przepisów, a także, że dokonanie wykładni przez Sąd Najwyższy jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2008 r., I CSK 11/08; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.). Wiąże się to z taką sytuacją, gdy w odniesieniu do konkretnego przepisu prawnego nie ma jednolitej lub utrwalonej linii orzeczniczej albo ta przyjęta wymaga zmiany, z uwagi na nietrafność lub kontrowersje.

Przedstawione przez skarżącą przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełniały omówionych wymagań. Powołanym we wniosku wątpliwościom nie towarzyszyło jurydyczne uzasadnienie obejmujące przyjmowane sposoby interpretacji przepisów, wynikające z orzecnictwa lub piśmiennictwa prawniczego.

Jeśli chodzi o kwestię istnienia po stronie uczestnika dobrej wiary, to skarżąca nie wskazała we wniosku przepisów, na tle których powstało to zagadnienie, czy też których dotyczy potrzeba wykładni. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej w zasadzie ograniczyła się do wyrażenia krytycznej oceny stanowiska Sądu drugiej instancji w tym zakresie, a jeśli chodzi o jej uzasadnienie, to odwołała się do argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych, co nie pozwala na przyjęcie, że spełnione zostały wymagania przyjmowane dla obu przesłanek. Pominęła poglądy wyrażone w orzecznictwie Sądu Najwyższego, które odnosiły się do problematyki dobrej wiary. Nie było również wystarczające w tym zakresie ogólne odwołanie do aksjologii przepisów ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej dotyczących postępowań w przedmiocie przywracania kościelnym osobom prawnym własności upaństwowionych nieruchomości, tym bardziej że nieruchomości te w czasie uzyskania posiadania służebności przez przedsiębiorstwo państwowe będące poprzednikiem prawnym uczestnika stanowiły własność Skarbu Państwa i zostały zwrócone wnioskodawczyni w 1998 r. na mocy ugody zawartej przed Komisją Majątkową.

Problem dotyczący zawieszenia biegu zasiedzenia, w kontekście stosowania przepisów ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz prowadzonych na jej podstawie postępowań regulacyjnych, nie został przedstawiony w sposób odpowiadający wymaganiom art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Podkreślić należy, że zastrzeżenia połączone z wykładnią przepisów muszą pozostawać w związku z rozstrzygnięciem sprawy. Z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wynika, że Sąd drugiej instancji przyjął, iż bieg terminu zasiedzenia należało w niniejszej sprawie liczyć od dnia 7 stycznia 1991 r., podczas gdy skarżąca łączy zawieszenie biegu zasiedzenia służebności z brakiem możliwości dochodzenia zwrotu nieruchomości przez kościelne osoby prawne do czasu wprowadzenia przemian demokratycznych, co nie wskazywało na istnienie tego powiązania.

W postępowaniu przed Sądem drugiej instancji nie doszło do nieważności postępowania, której przyczyny Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę z urzędu, stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego wynika z zasady przewidzianej w art. 520 § 3 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

aj